

3 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Blok 1

Maximumscore 1

- 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In de zeventiende eeuw ontwikkelde de Republiek zich dankzij een bloeiende handel tot een welvarende natie. Brede kringen profiteerden van deze ontwikkeling: er ontstond een stedelijke burgerij met genoeg geld om kunst te kopen.

Maximumscore 2

- 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De adel en de Rooms-katholieke kerk moesten hun overheersende positie opgeven en daarmee verdwenen twee van oudsher belangrijke groepen van opdrachtgevers. Dit omdat na het wegvallen van het Spaanse gezag enerzijds de rol van de Rooms-katholieke kerk was uitgespeeld, die plaats maakte voor het protestantisme. Anderzijds had de adel weinig meer in te brengen omdat het gezag in de Republiek berustte bij regenten.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 3 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Het zich toeleggen op een eigen onderwerp was voor schilders een vanzelfsprekende manier om zich van elkaar te onderscheiden en een eigen publiek te bereiken. Dit eigen publiek was heel gevarieerd; het had niet altijd dezelfde financiële mogelijkheden en het stelde niet altijd dezelfde kwaliteitseisen. Ook relatief minder bekwame schilders konden binnen deze vrije markt werkzaam zijn.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 4 twee van de volgende:
- Een historiestuk getuigde van literaire kennis en belezenheid: de schilder is niet alleen maar een ambachtsman maar heeft een opvoeding genoten ('pictor doctus'). Bij Lairesse blijkt dat uit zijn onderwerp dat uit de antieke literatuur komt (Achilles wordt ontdekt tussen de dochters van Lycomedes) en/of uit de klassiek aandoende architectuur op het schilderij.
 - In een historiestuk kwamen aspecten van andere specialisaties samen. Dat is hier te zien aan de landschapselementen links op de achtergrond en/of stillevenachtige voorwerpen op de voorgrond en/of aan de draperieën bovenin het schilderij en/of aan de (klassieke) architectuur.
 - In een historiestuk moesten emoties van figuren en reacties op elkaar overtuigend worden weergegeven (affecten): Lairesse verbeeldt de schrik van de vrouwen door hun gebaren en gezichtsuitdrukkingen.

per juist antwoord

1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
5 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• Het waarderen en begrijpen van een historiestuk veronderstelde een geletterdheid die veelal niet aanwezig was bij het brede koperspubliek	<u>1</u>
• De genreschilderkunst ontleende zijn voorstellingen daarentegen aan het dagelijks leven: dit bood herkenning en sloot aan bij de werkelijkheid van het koperspubliek en/of bij hun ideeën over moraal	<u>1</u>
Maximumscore 2	
6 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• ‘Tot lering ...’ wil zeggen dat Steen het publiek een moraal wil duidelijk maken. In dit schilderij laat hij zien dat te veel weelde leidt tot ontarding, aan de hand van een uit de hand gelopen huishouden	<u>1</u>
• De manier waarop deze moraal in beeld gebracht wordt is vol humor en leidt daardoor ‘tot vermaak’: de ontarding is overdreven (de hond eet bijvoorbeeld van de vleespastei, een kind probeert een pijp te roken, het paar op de voorgrond gedraagt zich uitdagend en onbehoorlijk)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
7 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• De voorstelling van het dagelijks leven: De scène bij Steen is voorstelbaar, maar komt niet dagelijks voor. Het is welhaast een toneelstuk met veel figuren en attributen. Vermeer beperkt zich tot een eenvoudige scène met één figuur die (meer dan bij Steen) ontleend lijkt aan het leven van alledag	<u>1</u>
• De interpretatie van de symboliek binnen genrestukken: Steen illustreert het verhaal dat hij wil vertellen met veel duidelijke voorbeelden van kwalijke verspilling en ongepast gedrag. De betekenis van de symboliek is dan ook (zeker met behulp van de titel) heel gemakkelijk te achterhalen. De scène bij Vermeer is op het eerste gezicht heel gewoon en zo alledaags, dat de eventuele symboliek van de voorstelling veel meer verborgen blijft	<u>1</u>
Maximumscore 2	
8 ☐ twee van de volgende:	
• kleur: Het meisje en de tafel met de voorwerpen vormen een helder gekleurd geheel (in primaire en secundaire kleuren, of: in overwegend gele en blauwe tinten) tegen de lege achtergrond, die in zachte mengkleuren is uitgevoerd. (Vermeer heeft in zijn belichting van voor- en achtergrond een nadrukkelijk contrast gezocht: de donkere linkerkant van de vrouw steekt af tegen de lichte achtergrond en de heldere rechterkant van de vrouw contrasteert met de schaduwplek op de achterwand.)	
• licht: Het vlak is min of meer diagonaal verdeeld in licht en donker, verbonden door het meisje (met een donkere rok en lichter bovenlichaam): de voorwerpen (vangen weliswaar licht maar) zijn in een donkere omgeving gevat, waardoor eenheid ontstaat.	
• compositie: Op het donkere blok van de tafel op de voorgrond overlappen de voorwerpen elkaar, de melkkan en het meisje. Daardoor vormen meisje en voorgrond één grote figuratie tegen de lege achtergrond (waarbij de hangende mand via de donkere rok van het meisje met de stoof een diagonale tegenbeweging vormt).	
per juist antwoord	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
9 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Een stilleven bestaat alleen maar uit (natuurlijke of door de mens gemaakte) voorwerpen en om tot een interessant geheel te komen moest een schilder die op elkaar afstemmen of juist heel divers kiezen.• Een stilleven kent geen handeling maar de materialen vertellen hun eigen ‘verhaal’, bijvoorbeeld het transparante van een glas, de glans van een schelp, de zwaarte van een tinnen kan.	
Maximumscore 3	
10 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• afbeelding 5: Deze schilder heeft zich gespecialiseerd in vanitas-stillevens. Dat is af te leiden uit de afgebeelde attributen, die verwijzen naar de vergankelijkheid: bijvoorbeeld een schedel, een zojuist gedoopte kaars en/of een viool (muziek duurt maar heel even)• afbeelding 6: Deze schilder heeft zich bekwaamd in het weergeven van kostbare en mooie voorwerpen, (voor een deel) afkomstig uit verre culturen en geliefd bij rijke burgers: bijvoorbeeld een Chinese kom, een rijk versierd (Venetiaans) glas en/of een nautilusbeker, gevat in een kunstig versierde houder• afbeelding 7: Deze schilder heeft zich toegelegd op het schilderen van trompe-l’oeil-voorstellingen, de imitatie van de werkelijkheid ten top gevoerd: je ziet geen gecomponeerd stilleven in een omgeving maar een ‘net echte’ brievenhouder waarop allerhande voorwerpen bijeengehouden worden door koorden	<u>1</u> <u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
11 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• Het classicisme is een internationale (ook in andere West-Europese landen werd in de zeventiende eeuw overwegend classicistisch geschilderde) (beeld)taal van de geleerden/geletterden (houdt meer verband met literatuur en klassieke geschiedenis), die weinig met de eigen (volks)traditie te maken heeft• De schilderijen op afbeelding 3 tot en met 7 geven een beeld van de Nederlandse samenleving en cultuur van de Gouden Eeuw: een vrij land, met een gespreide welvaart, zorgzaam, een hecht gezinsleven enzovoort. Nederland kon daaraan eeuwenlang een eigen, nationale identiteit ontleen	<u>1</u> <u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Blok 2	
Maximumscore 2	
12 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
<ul style="list-style-type: none"> • Voorheen werd het publiek van de Opéra overwegend gevormd door de adel, die na de Revolutie geen sociale of economische rol van betekenis meer speelde. Met het verdwijnen van het ‘Ancien Régime’ had de Opéra van Parijs zijn belangrijkste opdrachtgever en mecenas verloren 	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • In de negentiende eeuw werd de Opéra een private onderneming die commercieel moest gaan werken om een nieuw publiek van rijke burgers, veelal industriëlen en handelaren te trekken en daarmee inkomsten te verwerven 	<u>1</u>
Maximumscore 2	
13 ☐ de drie volgende:	
<ul style="list-style-type: none"> • De figuren dragen traditionele Schotse kostuums zoals geruite kilts en baretten. • Het decor is een historisch/negentiende-eeuws interieur van een (welgestelde) hereboer, met glas-in-loodramen en/of een grote schouw en/of een lamp, gemaakt van een hertengewei. • Het is een volksdans met veel stampbewegingen en/of ‘hakken-tenen’-passen. 	
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>
Maximumscore 2	
14 ☐ • thema: In het ballet blanc wordt een bovennatuurlijke droomwereld (van sylfides) verbeeld, waarin het noodlot of de dood heerst en de liefde onbereikbaar is	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • vormgeving: Deze bovennatuurlijke wereld wordt verbeeld door middel van een <i>corps de ballet</i> van etherische wezens in witte, fragiele, doorschijnende kostuums die op spitzen de zwaartekracht lijkt te ontkennen 	<u>1</u>
Maximumscore 2	
15 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
<ul style="list-style-type: none"> • De Romantiek komt voort uit de literatuur; in de muziek combineert opera literaire thema’s met complexe muziek die het publiek kan meeslepen door sterke climaxwerking. Ook het lied was populair, eveneens van romantische literaire of poëtische thema’s met muziek. (En er is veel programmatische muziek gecomponeerd in deze periode.) 	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • In de beeldende kunst kan het overweldigende van de natuur en de nietigheid van de mens goed worden verbeeld in de vele landschappen die in die tijd geschilderd werden 	<u>1</u>
Maximumscore 1	
16 ☐ De <i>Pas de Quatre</i> had geen verhaal: het ging alleen maar om de presentatie van (de beroemdste) ballerina’s: dit zou je abstract kunnen noemen, of: vier gelijkwaardige vrouwelijke hoofdpersonen zijn moeilijk in een verhaal te plaatsen; er werd dus een ballet gecreëerd zonder verhaal en met de nadruk op dansperformance.	
Maximumscore 2	
17 ☐ twee van de volgende:	
<ul style="list-style-type: none"> • Ballerina’s hadden een sterrenstatus: in de tekening zijn ze voorgesteld als geïdealiseerde schoonheden in plaats van als gewone vrouwen, met nadruk op sierlijkheid en elegantie. • Het stuk was vormgegeven als een ballet blanc: de tekening is dan ook uitgevoerd in een overheersend lichte toon. • Er is geen omgeving aangeduid: de nadruk ligt helemaal op het verheven etherisch karakter van de ballerina’s of van het ballet. 	
per juist antwoord	<u>1</u>

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 1

- 18 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Doré stelt de wereld van het ballet voor als vermaak voor rijke heren: de danseressen worden bewonderd vanwege hun uiterlijk en niet vanwege hun prestaties. Aan hun (behaagzieke) pose en blik te zien zijn ze zich daarvan bewust. De heren vormen geen gedistingeerd balletpubliek maar zien eruit als een stel wellustelingen.

Maximumscore 1

- 19 Degas laat de alledaagsheid zien van het ballerina bestaan: danseressen zijn mensen die wachten, werken, oefenen, uitrusten enzovoort. Zijn werken tonen deze werkelijkheid van studio en coulissen en zelden de glamour op het toneel.

Maximumscore 2

- 20 • In Doré's prenten wordt de spot gedreven met de verwording van het ballet tot een vorm van vermaak voor rijke heren
• Degas registreert de balletwereld; hij geeft geen commentaar. De gesprekken in de Foyer de la Danse worden op dezelfde afstandelijke manier in beeld gebracht als de alledaagse bezigheden van de ballerina's

1

1

Maximumscore 2

- 21 twee van de volgende:
• De tekening op afbeelding 19 geeft een totaaloverzicht van het theater. Bij Degas zie je slechts een deel van het theater: hij heeft het beeld aan alle kanten abrupt afgesneden.
• Het werk op afbeelding 19 is heel gedetailleerd. Degas schildert geen details maar geeft meer een impressie (vooral in de achtergrond is te zien hoe de schilderwijze de dynamiek van de dans benadrukt).
• Het werk op afbeelding 19 concentreert zich meer op een feitelijke registratie van het onderwerp. Bij Degas zie je dat hij veel meer geïnteresseerd is in licht- en donkercontrasten en/of de beweging van de dans.

per juist antwoord

1

Blok 3

Maximumscore 3

- 22 De antwoorden moet de volgende strekking hebben:
• Brecht wilde vanuit een marxistische theorie (episch) theater maken met een didactische functie
• Vernieuwend is: hij wilde de werkelijkheid niet nabootsen maar demonstreren, of Brecht wil geen emotionele ontwikkelingen op het toneel maar een directe confrontatie met de wereld
• De toeschouwer mocht zich niet zoals voorheen overgeven aan gevoelens van medeleven met de personages en/of niet wegdromen of zich verliezen in een verhaal, maar moest actief participeren in de voorstelling en/of gaan nadenken over de maatschappij

1

1

1

Maximumscore 1

- 23 Opera is toegankelijk: het is een vorm van totaaltheater waarbij de boodschap die Weill wil overbrengen (de tekst) versterkt wordt door de muziek en de visuele vormgeving, of: opera was in die tijd populair (Wagner, sprookjesopera's) en daardoor verwachtte Weill middels dit medium een groot aantal mensen te bereiken.

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 1	
24 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: In Duitsland was na de Eerste Wereldoorlog een grote economische crisis ontstaan, met veel werkeloosheid (en een machteloze regering). De Beggarsopera van Gay handelt over criminele praktijken, ontstaan onder invloed van een corrupte regering die het volk aan zijn lot overlaat. Brecht gebruikt dit thema omdat hij zijn publiek daarmee kan attenderen op misstanden in de politieke situatie in Duitsland.	
Maximumscore 2	
25 ☐ • Het lied wordt op een ‘ongeschoolde’ of cabaretse wijze gezongen	<u>1</u>
• Het lied wordt begeleid door instrumenten uit de dansmuziek	<u>1</u>
Maximumscore 2	
26 ☐ de twee volgende:	
• De coupletten worden (voornamelijk) uitgevoerd in zogenaamd Sprechgesang: sprekend zingen of zingen zonder een duidelijke toonhoogte; het refrein wordt echt (breed, voluit) gezongen	<u>1</u>
• Het karakter van de coupletten is opgewekt (door het over het algemeen marsachtig tempo), toesprekend, vrij (door de tempowisselingen en de dictie), ironisch; in het couplet klinken droom, verlangen en weemoed	<u>1</u>
Maximumscore 2	
27 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben:	
• Jenny’s realiteit is dat ze arm is en dat er op haar wordt neergekeken: ze spoelt glazen in een sjofel hotel waar ze voor wat geld met mannen slaapt	<u>1</u>
• Zij droomt dat zij aan deze treurige omstandigheden zal ontsnappen, als piratenvrouw, meegevoerd op een schip met (acht zeilen en vijftig) kanonnen die de hele stad zullen vernietigen. Iedereen die haar vernederd heeft wordt door de zeerovers gestraft	<u>1</u>
Maximumscore 3	
28 ☐ - twee van de volgende effecten:	
• De acteurs doorbreken voortdurend de toneelillusie: acteurs richten zich rechtstreeks tot het publiek (doorbreken de ‘vierde wand’) en/of stappen in en uit hun rol en/of lijken maar een beetje te improviseren.	
• De spelers geven voortdurend commentaar op de actie: de verteller relativeert bijvoorbeeld het stuk waarin hij zelf staat.	
• De kostumering is vreemd: Peachum draagt bijvoorbeeld zes brillen en/of het kostuum van de verteller hangt voor zijn lichaam.	
per juist effect	<u>1</u>
- functie bij Brecht: de toneelillusie moet worden doorbroken (zodat het publiek niet opgaat in het verhaal maar gaat nadenken over de maatschappij)	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
<p>29 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mackie: een stoere meedogenloze maar ook sexy macho, met een directe speelstijl en/of zelfbewuste motoriek en gebaren, in lange jas (als een heer van stand) maar zonder mouwen (waardoor zijn gespierde armen goed te zien zijn) en/of strakke broek en/of puntschoenen en/of strak maskerachtig geschminkt hoofd en haar • Polly: een quasi-onschuldig meisje dat haar zin wil krijgen: draait kinderlijk met haar voeten en/of pruilt met een hoog vleierend stemmetje en/of frunnikt aan haar jurk en/of huppelt; ziet er meisjesachtig uit met haar papillotten en sokjes, maar ook sexy door haar jurk van bh's • Mrs Peachum: een struise, rijke en overdreven vrouwelijke vrouw, gespeeld door een man: speelt met grootse gebaren en/of poseert in een bloemetjesjurk met décolleté en voorhangende borsten • Mr Peachum: een opschepperig en/of gluisperig mannetje dat zichzelf belangrijk maakt, speelt met driftige korte bewegingen en/of nerveuze motoriek en draagt een te grote jas en zes brillen 	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
Maximumscore 3	
<p>30 ☐ drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De acteurs zijn 'types' of karikaturen vanwege hun beperkte (maar vaste) motoriek en/of de expressieve (sterk gearticuleerde) manier van spreken (en de overdreven kostuums en soms maskerachtige schmink). • De acteurs gebruiken een fysieke speelstijl (waarbij het nonverbale spel de tekst en het karakter onderstreept). • Het lijkt of er geïmproviseerd wordt, alsof er geen vaste tekst is. • clowneske speelstijl waarbij het publiek rechtstreeks wordt aangesproken <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
Maximumscore 1	
<p>31 ☐ één van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is een min of meer 'eclectische' vormgeving: het is een samenvoegsel van verschillende stijlen: cabaret, revue, commedia dell'arte. • Er is geen duidelijke boodschap: door cliché's, citaten en/of verhaalfragmenten wordt geen eenduidige morele boodschap gegeven: het is een demonstratie van cultuurrelativisme. 	
Maximumscore 3	
<p>32 ☐ drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een vraag-antwoordspel tussen zang en jazzcombo te horen. • Er wordt geïmproviseerd. • 'scat vocal' of improviserend zingen op betekenisloze lettergrepen, of: de stem wordt als muziekinstrument gebruikt • blue notes, of: zwevende intervallen • De muziek swingt, of: jazz-ritmiek: syncopen of het verschuiven van maataccenten van zware naar lichte maatdelen. • instrumentatie (klankkleur): jazzcombo of jazz-trio <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
Maximumscore 2	
<p>33 ☐ • instrumentatie: zwaar aangezette zeer snelle drums en harde elektrische gitaren met vervorming of elektronische instrumenten met effecten en vervorming (synthesizer/sampler): techno of industrial of een elektronisch-experimentele popstijl</p> <p>• zangstijl: vervormde stemmen (vooral hard, schreeuwend, somber en laag klinkend), pratend zingend (als variant op het Sprechgesang)</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 34 • Ja: Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- Theater: Rümke heeft Brecht goed geactualiseerd door de tekst aan te passen aan de huidige spreektaal en door de hedendaagse vormgeving. Hij heeft het stuk dus in de geest van Brecht populair en vermakelijk gemaakt voor een groot publiek (maar het blijft de vraag of de kritische boodschap behouden is cq overkomt) 1
 - Muziek: Omdat de muziek geschikt bleek en ook gebruikt is voor uiteenlopende bewerkingen in allerlei stijlen, zijn veel verschillende publieksgroepen (jazz, pop, lichte muziek) in aanraking gekomen met Weills composities, die daardoor onderdeel zijn geworden van de Westerse amusementsmuziek. Weill zou met dit succes geen problemen hebben gehad, of: het sobere en harde stemgebruik van The Young Gods past goed bij de boodschap van het Mackie Messerlied en de instrumentatie versterkt de sfeer en/of de humoristische versie van Ella Fitzgerald maakt het aantrekkelijk voor een hedendaags publiek 1
- of:
- Nee: Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
 - Brecht heeft het stuk bedoeld als kritiek op het burgerlijke theater en de Duitse burgerij. Het stuk is desondanks uitgegroeid tot een populair onderdeel van de vermaaksindustrie en verliest daarmee zijn intentie als kritisch politiek theater 1
 - Muziek: Weill zou gewild hebben dat muziek en tekst een eenheid zouden blijven vormen. Ella Fitzgerald is haar tekst kwijt (en lijkt het lied dus niet zo serieus te nemen) en/of bij The Young Gods overheersen de instrumentale partijen, wat ten koste gaat van de aandacht voor de tekst 1

Bronvermelding

Afbeeldingen:

Gerard de Lairese, *Achilles wordt ontdekt tussen de dochters van Lycomedes*, Collectie Mauritshuis Den Haag
Jacob van Campen, *Argus, Mercurius en Io*, Collectie Mauritshuis Den Haag
Pieter de Hooch, *Moeder met kind*, Collectie Rijksmuseum Amsterdam
Johannes Vermeer, *De melkmeid*, Collectie Rijksmuseum Amsterdam

Muziekfragmenten:

Ouverture en *Mackie Messer* uit *Die Dreigroschenoper* door Jürgen Holtz en Ensemble Modern o.l.v. H.K. Gruber, oktober 1999 Frankfurt, BMG 74321 66133 2
Seeräuber Jenny door Lotte Lenya uit *Die Dreigroschenoper* o.l.v. Wilhelm Brückner-Rüggeberg, opname uit 1958, uitgebracht juli 1988, CBS MK 42637
Mack the Knife door Ella Fitzgerald uit *Ella in Berlin*, 1960, Verve 8256 702
Mackie Messer door The Young Gods uit *The Young Gods play Kurt Weill*, 1991, PLAY IT AGAIN SAM Records, BIAS 188 CD

Teksten:

Blankert, A., *Hollands Classicisme in de zeventiende-eeuwse schilderkunst*, catalogus Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam 1999
Blankert, A., Montias, M. M., Aillaud, G., *Vermeer*, Amsterdam 1987
Brandt, C.D.J., *De pelgrimstocht der mensheid*, Zeist 1960
Broos, B., *Liefde, list en lijden*, Historiestukken in het Mauritshuis, Den Haag 1994
Carnac, R. (red), *The Travels of Peter Mundy in Europe and Asia: 1608 – 1667*. Deel I, Travels in Europe, 1608-1628, London 1907
Cornelis, B. en Filedt de Kok, C., *De Glorie van de Gouden Eeuw*, catalogus Rijksmuseum Amsterdam, Zwolle 2000
Fuchs, R.H., *Wegen der Nederlandse schilderkunst*, Utrecht/Antwerpen 1979

Schoolexamen CKV2 vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Grout, D., Palisca, C.V., *Geschiedenis van de Westerse muziek*, Amsterdam 2001
Kurt Weill Ausgewählte Schriften, Frankfurt am Main 1975

Video

La Sylphide, 1989, The Royal Danish Ballet, Kopenhagen

Driestuiversopera, 2000, Noord Nederlands Toneel, Groningen